

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д-р Поля Стоянова Кацамунска, УНСС, катедра „Публична администрация“, Научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“

Относно: дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор “Организация и управление извън сферата на материалното производство” на ВСУ „Черноризец Храбър“

Автор на дисертационния труд: Румяна Веселинова Станева

Тема на дисертационния труд: Компетентностен профил на учителя-мениджър в образователната институция

Основание за представяне на становището: Участие в състава на Научно жури по защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС "доктор " съгласно Заповед № № 76 от 15.02.2024 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“.

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с обем от 239 страници и се състои от увод, изложение в три глави (всяка с по три параграфа), заключение, научни приноси, списък с публикации по темата на дисертационния труд, списък на използваните съкращения, списък на използваната литература и приложение. Списъкът на използваната литература включва 148 заглавия на български, английски, френски, испански и португалски език, както и списък с електронни ресурси. В основния текст са представени 9 таблици и 57 фигури.

Несъмнено интересът на автора към темата е пряко свързан с професионалната ѝ кариера като преподавател по чужд език училище. В

уводната част е представена концептуалната рамка на изследването, която според мен е добре разгърната и дава добра основа за неговото успешно провеждане.

В тази част е изложена актуалността и практическата приложимост на изследваната проблематика, формулирана е основната теза на докторанта и са определени предмета (компетентностният профил на учителя (КПУ), необходим за оптимални управленски въздействия с цел резултатно протичане на учебния процес и удовлетворение на всички заинтересовани страни) и обекта на дисертационното изследване (управлението на класната стая (УКС) в контекста на съвременните тенденции в образованието, актуалните образователни цели и особеностите на съвременното информационно общество).

Дефинирана е целта (...да се разработи визия за концептуален модел за идентифициране и формиране на компетентности у учителите, способстващи за оптималното управление на образователния процес в класната стая) и са посочени 6 изследователски задачи. Изведени са ограниченията на изследването. Те са удачно очертани с оглед широчината и дълбочината на изследваната проблематика. Посочен е използваният изследователски инструментариум, който включва проучване на специализирана литература, лични наблюдения върху системата на средното образование, критичен и проблемен анализ, анкетно проучване сред учители, работещи в училища на територията на град Варна. Използвани са теоретични (дедуктивни и индуктивни) и емпирични педагогически изследвания и научноизследователски методи като системен подход, класически емпиричен подход, сравнителен анализ. Приемам избраната методология на изследването за подходяща и коректно приложена.

2. Анализ и оценка на научните резултати и приноси на кандидата

Оценявам положително структурата на разработката, която съответства на поставените цел и задачи. Считам, че тя следва добре изградена логика за разгръщане на изследването и доказване основната теза на автора.

Първа глава “Управлението на класната стая като функция от управленски и педагогически компетенции” има подчертано теоретичен характер. Наред с изясняване на разбиранията на автора за понятията „мениджмънт“ и „управление“ и тяхната връзка с поведението на учителя

в системата клас, различни образователни модели са подложени на критичен анализ. Представено е авторовото разбиране за образователен модел. В отделен параграф е анализирана ролята на учителя като субект на управление в системата клас, вкл. необходимите му целеви знания и умения, за да бъде мениджър на класа. На тази основа авторът приема, че доброто управление на класната стая е начин за овладяване на дисциплината в клас, което е необходимо за реализиране на педагогическия потенциал на учителя и постигане на планираните резултати. На свой ред, проявлението на педагогическите компетенции на учителя изисква притежаването на управленски умения.

За определянето на компетентностния профил на учителя – мениджър на класната стая във втора глава е направен преглед на нормативната рамка в България за работата и статута на учителя. Важен акцент в тази глава са разгледани в параграф 2.3 актуални предизвикателства пред управлението на класната стая. Те са систематизирани според източника в структурата на екосистемата на класната стая, както следва: предизвикателства, свързани с учителя и с ученика; административни предизвикателства; предизвикателства, свързани с техническите ресурси и такива, породени от липсата на семейна подкрепа, както и предизвикателства при определяне на резултатите (при оценяване). Според автора, кадровият дефицит и трудността за привличане на млади мотивирани учители в класната стая е основното предизвикателство, свързано с учителите.

Специално внимание заслужава да се обърне на трета глава „Формиране и развитие на компетентностен профил на учителя“, в която авторът предлага своя визия за концептуален модел за определяне на компетентностния профил на учителите. Разработен е изследователски модел, разделен на два модула, и е представена структурата на модела (фиг. 8). Анкетната карта, изготвена и използвана от автора за диагностика на управленските умения на учителя е приложена към труда. Изследването е проведено през учеб. 2022/2023г. и е осъществено сред 168 учители (51 мъже и 117 жени), в различни училища в град Варна.

В тази връзка би следвало да отбележа приноса на автора да направил диагностика на уменията на анкетиранияте учители в рамките на управленските функции в контекста на прилагането на основните образователни модели, както и на т. нар. „меки“ управленски умения чрез анализ на получените данни от изследването. Намирам за уместно да отбележа, че авторът е систематизирал важни препоръки за надграждане на компетентностния профил на учителя, а получените резултати от изследването могат да бъдат от полза за различни институции, съпричастни към развитието и формирането на професионалната пригодност и свързаната с нея компетентност на учителите, в т.ч.

университети; обучителни центрове и центрове за следдипломна квалификация; училищни ръководства и публични институции, които са отговорни за политиките в областта на средното образование.

Всичко това ми дава основание да подкрепя посочените от автора приноси моменти. Те са негово дело и са резултат от самостоятелен анализ и усилия. Считаю, че изследването на автора се отличава със задълбоченост и сериозност. Към достоинства на труда може да се добави, че по убедителен начин докторантът е заявил способността си да провежда самостоятелни научни и приложни изследвания, да анализира, синтезира и систематизира факти, както и аргументирано да ги представя във вид на обобщения, изводи и резултати.

Използваните литературни източници са цитирани коректно и не съм констатирала наличие на плагиатство в дисертационния труд.

3. Критични бележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки към дисертационния труд и автореферата към него, макар че в подобни изследвания е нормално да се открият някои неточности и непълноти. Те не омаловажават достоинства на разработката и имат предимно редакционен и технически характер.

Основната ми бележка има препоръчителен характер. Препоръчам на автора да продължи и задълбочи изследователската си дейност по тази проблематика и да публикува статии в реферирани издания у нас и в чужбина.

4. Оценка на автореферата и публикациите по дисертацията

Авторефератът е в обем от 41 страници и представя синтезирано съдържанието на дисертационния труд. В него се съдържат всички необходими атрибути за такъв тип разработки. Адекватно и пълно е отразено съдържанието на изследването и коректно са представени научните резултати.

Представени са необходимите (в случая пет) публикации, които представят докторанта пред научната публика. Вероятно поради технически пропуск в приложената справка за наукометрични показатели не е включена една публикация на автора от 2022г.: Аналогови системи в дигиталния свят–поколенческите разлики като основа на нова образователна методика. *Код дигитално: икономика, образование и социални отношения* – сборник с доклади. София: Издателство на ВУЗФ „Св. Григорий Богослов“, с. 142-163, ISBN 978-619-7622-30-0

Всички публикации на автора са поместени в нереперирани списания с научно рецензиране или са публикувани в редактирани колективни томове. Те запознават научната аудитория с научните и творческите резултати, постигнати от докторанта.

5. Лични впечатления

Не познавам лично авторът на дисертацията и съм напълно безпристрастна по отношение на научната ми преценка за нейната разработка. Убедена съм в нейните качества на изследовател, а оценката ми за представената разработка е изцяло положителна. Това ми дава основание да формулирам категорично заключение, както и конкретно предложение към членовете на Научното жури.

Заклучение

Представеният дисертационен труд като формулировка на проблемите, като обем, цел, задачи, методология на изследването и постигнати резултати в конкретната област отговаря на изискванията за самостоятелно научно произведение. Дисертационния труд на Румяна Веселинова Станева има характер на завършено научно произведение, с което се обогатяват съществуващите теоретични знания и натрупания практически опит в изследваната проблематика.

Оценката за представената разработка е изцяло положителна. Тя отговаря на критериите в Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение и това ми дава основание да предложа на членовете на Научното жури да присъдят образователна и научна степен „доктор” на Румяна Веселинова Станева по научна специалност “Организация и управление извън сферата на материалното производство”.

25 февруари 2024 г.
София

проф. д-р Поля Кацамунска